

Vergemål

- samhandling med kommunenes
tildelings- og tjenestekontor

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
ved fagsjef Lene Lund

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark

01.12.2022

Hovedfokuset i dag:

- Hva er et ordinært, frivillig vergemål?
- Vergemålsloven § 20 – når kan det opprettes vergemål for en person? Meldeplikt.
- Hva innebærer det for vergehaver å ha et ordinært, frivillig vergemål?
- Vergens rettigheter og plikter
- Fratakelse av rettslig handleevne

Hva er vergemål?

- En offentlig representasjonsordning for personer med nedsatt funksjonsevne – basert på frivillighet
- Formålet er å sikre at personer med nedsatt funksjonsevne blir likestilt med funksjonsnivået til folk flest i samfunnet
 - Personen gjøres i stand til å kunne ivareta sine rettigheter på lik linje med befolkningen ellers
 - Støtte til å forme eget liv, og ikke fratakelse av den rettslige handleevnen
 - Bistand til å ivareta vergehavers formelle rettigheter og plikter på områder som er omfattet av vergemålet – ikke praktisk bistand
- Vergemål er ikke en erstatning for lovpålagte tjenester fra det offentlige

De viktigste hensynene i vergemålsloven

- Selvbestemmelse
- Minste inngreps prinsipp
- Individtilpasning

Vilkår for opprettelse av vergemål - vergemålsloven § 20

- Loven oppstiller fire kumulative vilkår:
- Diagnosekravet (evt. lavt funksjonsnivå) – dokumenteres med legeerklæring
 - Sinnslidelse herunder demens, psykisk utviklingshemming, rusmiddelmissbruk, alvorlig spilleavhengighet samt alvorlig svekket helbred
- Årsakssammenheng mellom helsetilstand og hjelpebehov
 - Utfordringene må ha sin årsak i helsetilstanden
- Behovskravet – konkret behov ut i fra totalsituasjonen
 - Statsforvalteren foretar en bred kartlegging i hver sak. Alternative tiltak?
- Skriftlig samtykke
 - Samtykke til opprettelsen, omfanget, valg av verge. (Herunder betaling.)
 - Kreves ikke dersom personen ikke er i stand til å forstå hva et samtykke innebærer

Samtykkekompetanse i vergemålsloven

- Samtykket gjelder evne til å forstå hva et vergemål innebærer (samtykkekompetanse)
- Dersom man ikke evner å forstå hva et vergemål innebærer, er det heller ikke et krav om skriftlig samtykke
- Uavhengig av evne til å forstå kan det ikke opprettes ordinære vergemål dersom den vergetrengende motsetter seg det
- Det er et stort fokus på vergemål og tvang – «snikumyndiggjøring» skal unngås

Fratakelse av rettslig handleevne, jf. vergemålsloven § 22

- Samme krav til diagnose, behov og årsakssammenheng som for ordinære vergemål uten fratakelse av rettslig handleevne
- Forskjellen: forutsetter ikke samtykke
- Kan fratas i økonomiske og/eller personlige forhold
 - skreddersys etter behov – minste inngreps prinsipp
- Vilkår i økonomiske forhold
 - utsetter sin formue eller andre interesser for fare for å bli vesentlig forringet eller at personen blir utilbørlig utnyttet
- Vilkår i personlige forhold
 - betydelig fare for at personen vil handle på en måte som i vesentlig grad kan være egnet til å skade vedkommendes interesser
- Resthandlingsevnen i behold
- Kan opprettes frivillig vergemål i tillegg ved behov

Fratakelse av rettslig handleevne, jf. vergemålsloven § 22 forts.

- Beslattes av tingretten ved dom, jf. vgml. §§ 68 og 73
 - Ordinær hovedforhandling
 - Statsforvalteren kan treffe hastevedtak i saker der det er nødvendig for å avverge vesentlig skade eller ulempe. Det forutsettes da at saken bringes inn for retten straks, jf. vgml. § 61 første og siste ledd
 - Lagmannsretten er ankeinstans
- Kompetanse til å reise sak, jf. vgml. § 69
 - Personen selv, pårørende (ektefelle, samboer, foreldre, nærmeste livsarving eller søsken), behandlende lege og statsforvalteren
- Den saken gjelder får oppnevnt advokat, og sakskostnadene for alle private parter dekkes i utgangspunktet av staten
- Vergen kan handle i strid med vergehavers vilje innenfor mandatet

Vergemålsloven § 57 – Meldeplikt for institusjoner og andre

- Meldeplikt hvor det «*antas å foreligge et behov for vergemål*»
- Meldingen skal begrunnes – knyttet opp mot vilkårene – særlig behov
- Hvem gjelder meldeplikten for:
 - Institusjoner (f. eks. sykehjem)
 - Utenfor institusjon
 - Ansvarlig for kommunens sosialtjeneste utenfor institusjon (f.eks. NAV- leder)
 - Ansvarlig for kommunens helse- og omsorgstjeneste

Nærmere regler om meldeplikten – vergemålsforskriften § 12

- Hva ligger i begrunnelseskravet?
 - Begrunnelsen skal inneholde
 - Beskrivelse av tilstanden til personen (funksjonsnedsettelse og sykdom)
 - Vurdering av hvilke områder det antas at personen trenger vergebistand
 - Vurdering av hvorvidt det er behov for fratakelse av rettslig handleevne
 - Melding skal om mulig inneholde forslag til en eller flere personer som anses egnet til å være verge
- I tillegg:
 - Opplysninger om hva slags bistand personen har fått hos kommune/NAV (råd/veiledning, budsjett, gjeldshåndtering m.m.). Må forsøkes, jf. minste inngreps prinsipp. Hvis utprøvd; hvorfor har ikke bistanden vært tilstrekkelig til å ivareta hjelpebehovet.
 - Samtykker personen til vergemål og de konsekvenser dette innebærer?

Godtgjøring og utgiftsdekning til verger

- Godtgjøring og utgiftsdekning betales i utgangspunktet av vergehaver selv
 - Godtgjøring gis etter følgende standardiserte satser:

Alminnelig verge

Fast verge

Personlige interesser	Økonomiske interesser	Begge	Personlige interesser	Økonomiske interesser	Begge
2 000	3 500	4 000	4 500	7 500	10 000

- Utgiftsdekning utgjør kr 1.000 per år.
- Timesatsen er 400 kroner for faste verger og 200 kroner for alminnelige verger.
- Statsforvalteren dekker dersom vergehaver ikke har økonomi til det (inntekt under minsteytelse, pt. kr 242.589,- for gifte, kr 263.869,- for enslige, formue kr 75.000,- /50.000,-)

Hva omfatter vergemålet

- Minste inngreps prinsipp – vergemålet skal ikke gjøres mer omfattende enn nødvendig
 - Skal i utgangspunktet begrenses ut i fra en konkret vurdering (behov og samtykke)
- Tidligere delt i økonomiske og/eller personlige forhold – nå gis vergen legitimasjoner
 - Økonomi:
 - Håndtering av inntekter og utgifter (herunder gjeld), samt privatrettslige avtaler av økonomisk karakter.
 - Personlige:
 - Ivaretagelse av interesser overfor offentlige myndigheter:
 - Helse, NAV, kommune m.m.

VERGEFULLMAKT
Tønsberg, 11.11.2022

Statsforvalteren i Vestfold og Telemark har opprettet vergemål for Ola Normann, f.nr 123456 78910.

Kari Normann, f.nr 101078 12345, er oppnevnt som verge.

Vergen har fullmakt til å representere Ola Normann i følgende forhold:

Bank

- Representasjon dagligbank

Forsikringsselskap

- Forvalte forsikringsavtaler

Helfo

- Fastlege
- Refusjon for privatpersoner

Husbanken

- Bostøtte

Inkassoselskap

- Forhandle og inngå inkassoavtaler

Kommune

- Helse og omsorg
- Skatt og avgift
- Skole og utdanning
- Sosiale tjenester

Kredittvurderingsselskap

- Kredittsperre

Namsmannen

- Gjeldsordning
- Tvangsfullbyrdelse

Nav

- Arbeid
- Familie
- Hjelpemidler
- Pensjon
- Sosiale tjenester

Pasientreiser

E-postadresse: sfvtpost@statsforvalteren.no Sikker melding: www.statsforvalteren.no/melding	Postadresse: Postboks 2076 3103 Tønsberg	Besøksadresse: Grev Wedels gate 1, Tønsberg Gjerpengate 1Q, Skien	Telefon: 33 37 10 00 www.statsforvalteren.no/vt Org.nr. 974 762 501
--	--	---	---

- Refusjon av pasientreiser

Skatteetaten

- Endre postadresse
- Innkreving
- Melde flytting
- Skatt

Statens Innkrevingssentral

- Gjeldsordning og betalingsavtaler

Statsforvalter

- Søke om samtykke til disposisjon

Øvrige

- Disponere inntekter til å dekke utgifter
- Kjøp/leie av varer og tjenester

Verge har rett til opplysninger som er nødvendig for å gjennomføre oppgaver angitt i fullmakten.

For en nærmere beskrivelse av fullmaktsteksten, se vergemal.no/fullmaktstekst.

For å bekrefte at fullmakten er gyldig: Gå inn på fullmakt.vergemal.no og legg inn etternavnet til den som har verge og koden nedenfor.

Verifikasjonskode

Litt om vergerollen

- Vergens rolle er begrenset til mandatet eller omfanget av vergemålet – vergen har rett til å foreta rettslige handlinger innenfor dette omfanget
- Vergehaver kan selv bruke sin handleevne, såfremt han/hun ikke er fratatt den rettslige handleevnen
- Minste inngreps prinsipp gjelder også overfor vergen innenfor sitt mandat
 - Vergen skal ikke gripe inn med mindre det er nødvendig for å ivareta vergehavers interesser på en betryggende måte.
- Vergen skal ikke selv utføre tjenester (praktisk bistand) for vergehaver, men sørge for at tjenestene blir gjennomført
 - Vergemål erstatter ikke det offentliges plikter
- Vergen kan heller ikke foreta disposisjoner i strid med vergehavers vilje
 - Vergemålsloven § 33: Vergen er bundet av vergehavers uttrykte vilje, uavhengig av vergehavers kognitive funksjonsnivå. Vergen kan veilede, men ikke handle i strid med vergehavers uttrykte vilje. Vergen har plikt til å rådføre seg med vergehaver, med mindre det på grunn av vergehavers helsetilstand eller andre grunner ikke er mulig.

Hvordan kan vi samarbeide fremover i disse sakene?

- Når kommunen veileder og eventuelt anbefaler personer om å søke vergemål, bør dette skje i henhold til minste inngreps prinsipp – husk vilkårene
- Det bør iverksettes/prøves ut nødvendige tiltak før det eventuelt anbefales vergemål
 - Unntak kan tenkes når funksjonsnivået til personen er så lavt at vedkommende mangler evnen til å forstå innholdet av hjelpen
- Ta kontakt med statsforvalterens vergemålsavdeling for å drøfte hva som bør gjøres
 - Dette gjelder spesielt hvis det haster med å få iverksatt nødvendige tiltak
 - Vi kan bidra med veiledning når vergemål vil være aktuelt
- Om vedkommende har verge: kontakt vergen – dialog – løse i fellesskap
 - Klage til statsforvalteren

Kontaktinformasjon

Vergemålsportalen www.vergemal.no – skjema og veiledninger/informasjon

Vergemålstelefonen 333 71 000 – åpen hver dag utenom onsdager, fra 09.00-11.00 og 12.00-14.00

sfvtpost@statsforvalteren.no / Melding via Altinn

Besøksadresse: Grev Wedels gate 1, Tønsberg

Post: Postboks 2076, 3103 Tønsberg

Statsforvaltaren i Vestfold og Telemark